

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.31>

CZU: 657.422:336.748.1(478)

THE ACCOUNTING OF DIFFERENCES IN FOREIGN EXCHANGE RATES AND AMOUNT: SIMILARITIES AND DIFFERENCES

CONTABILITATEA DIFERENȚELOR DE CURS VALUTAR ȘI DE SUMĂ: SIMILITUDINI ȘI DEOSEBIRI

BANCU Daniela, student, Specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Telefon: + 373 68127440

E-mail autor: bancu.daniela@ase.md

Abstract. *This article highlights the main similarities and differences regarding the accounting of differences in foreign exchange rates compared to the differences in amount. The relevance of the study is conditioned by the expansion of international transactions and the regular use of foreign currency. Therefore, the purpose of the research is to highlight the proper and legal methods of accounting the operations in foreign currency and the favorable or unfavorable differences in exchange rate or in amount.*

Key words: *accounting, differences in foreign exchange rates, differences in amount, cross-border trade*

JEL CLASSIFICATION: F31, M41

INTRODUCERE

Așa cum lumea în care trăim este o lume a interdependențelor, a legăturilor reciproce tot mai strânse dintre țări, importanța contabilizării corecte a tranzacțiilor transfrontaliere și a diferențelor de curs valutar ce apar în acest proces este de necontestat. Obiectivele acestui articol sunt de a evidenția similitudinile și de a delimita deosebirile dintre tratamentul contabil al diferențelor de curs valutar și de sumă, prin expunerea unor exemple comprehensive. Metodele de cercetare utilizate includ metoda deducției, analiza actelor normative și a articolelor științifice și metoda comparării.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

La nivel național, subiectul a fost analizat de următorii cercetători: Graur A. și Harea R., care au examinat în profunzime contabilizarea diferențelor de sumă [3], Russu N. și Nederița A., care au cercetat influența diferențelor de curs valutar asupra costului îndatorării [6], Grigoroii L. și Lazari L., care prezintă detaliat contabilitatea cheltuielilor și veniturilor curente, ce includ, evident, veniturile și cheltuielile financiare ce apar în urma calculării diferențelor de curs valutar și de sumă [4]. În România, Mihalciuc C. și Obreja A.P. au analizat problematica introducerii criptomonedelor în contabilitate, acestea fiind înregistrate ca o valută și realizându-se diferențe din cursul valutar [5].

Legea contabilității și raportării financiare prevede ținerea contabilității faptelor economice efectuate în valută străină atât în monedă națională, cât și în valută străină [1, art. 7]. Reglementarea modului de recunoaștere, de contabilizare și de prezentare a informațiilor privind diferențele de curs valutar și de sumă este asigurată de actul normativ Standardul Național de Contabilitate „Diferențe

de curs valutar și de sumă”, care, la rândul său, este elaborat în baza Directivei 2013/34/UE și IAS 21 „Efectele cursurilor de schimb valutar” [2].

Conform standardului, diferența de curs valutar se definește ca fiind o diferență care rezultă din recalcularea valutei străine în monedă națională la diferite cursuri oficiale ale leului moldovenesc, pe când diferența de sumă reprezintă o diferență care rezultă din recalcularea creanțelor și datoriilor exprimate în valută străină sau unități convenționale la diferite cursuri oficiale ale leului moldovenesc sau cursuri de schimb stabilite în contractele încheiate între rezidenții Republicii Moldova [2].

Din definiție, deducem că o deosebire esențială se referă la statutul părților contractante. În cazul în care tranzacțiile au loc cu nerezidenții apar diferențele de curs valutar, iar în cazul în care partea contractantă are statut de rezident, vor fi înregistrate diferențele de sumă.

Totodată, se atestă faptul că diferențele de curs valutar apar ca urmare a recalculării operațiunilor în valută străină, pe când recalcularea operațiunilor generatoare de diferențe de sumă poate fi efectuată în baza unei valute străine sau a unei unități convenționale.

Standardul prevede faptul că, la întocmirea situațiilor financiare, elementele monetare în valută străină, cum ar fi numerarul, creanțele, datoriile, cu excepția avansurilor acordate și primite, investițiile financiare, cu excepția acțiunilor și cotelor părți etc., se recalculează prin aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc la data raportării, dar elementele nemonetare în valută străină, cum sunt imobilizările necorporale și corporale, goodwill-ul, stocurile, avansurile acordate sau primite, elementele de capital propriu etc., nu se supun recalculării la data raportării și se înregistrează în situațiile financiare conform cursului oficial al leului moldovenesc la data recunoașterii inițiale a acestora [2]. Respectiv, o altă deosebire identificată constă în faptul că, la data raportării, pot apărea diferențe de curs valutar ca rezultat al recalculării, dar nu pot apărea diferențe de sumă.

Pe lângă faptul că diferențele de curs valutar și de sumă sunt reglementate de un standard comun, similitudinile dintre acești doi indicatori se exprimă prin posibilitatea de a înregistra atât diferențe favorabile, cât și nefavorabile prin aplicarea cursului de schimb în ambele cazuri, acestea fiind recunoscute ca venituri sau cheltuieli curente. Un alt punct comun între diferențele de curs valutar și de sumă este înregistrarea acestora la data achitării creanțelor sau la data stingerii datoriei.

Remarcăm faptul că operațiunile în valută străină includ următoarele elemente (figura 1):

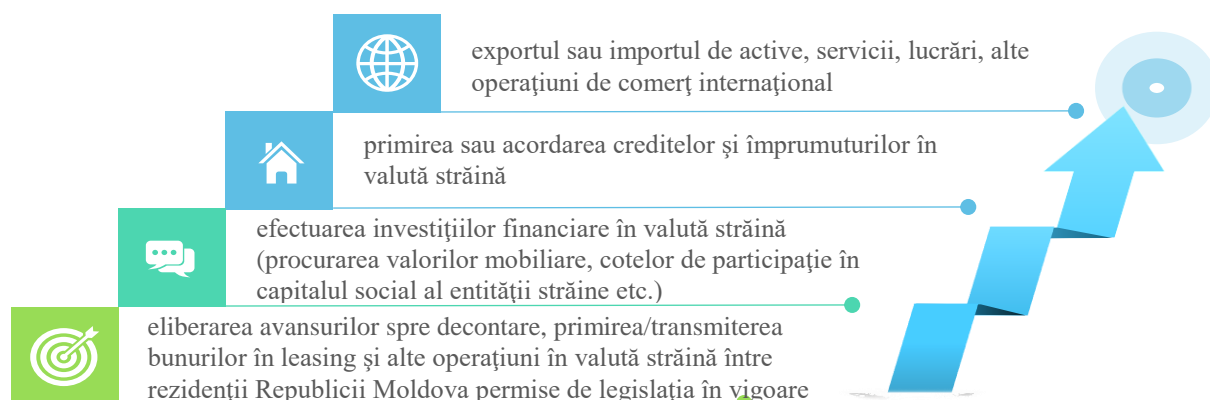


Figura 1. Operațiunile în valută străină

Sursa: elaborat de autor în baza [1]

Contabilitatea operațiunilor în valută străină se ține atât în monedă națională, cât și în valută străină, iar achitarea creanțelor și a datoriilor în valută străină se înregistrează prin aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc la data achitării. Respectiv, modul de contabilizare al diferențelor de curs valutar este sintetizat în tabelul 1.

Tabelul 1

în cazul:	Diferențe de curs valutar favorabile		Diferențe de curs valutar nefavorabile	
	se înregistrează ca:	formula contabilă:	se înregistrează ca:	formula contabilă:
creșterii cursului valutar	majorare concomitentă a numerarului, creanțelor curente, altor elemente monetare și veniturilor curente	Debit 243 „Conturi curente în valută străină” sau Debit 221 „Creanțe comerciale” Credit 622 „Venituri financiare”, subcontul 622.6 „Venituri din diferențe de curs valutar”	majorare concomitentă a cheltuielilor și datoriilor curente	Debit 722 „Cheltuieli financiare”, subcontul 722.4 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar” Credit 511 „Credite bancare pe termen scurt” sau Credit 521 „Datorii comerciale curente”
scăderii cursului valutar	diminuare a datoriilor curente și majorare a veniturilor curente	Debit 511 „Credite bancare pe termen scurt” sau Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 622 „Venituri financiare”, subcontul 622.6 „Venituri din diferențe de curs valutar”	majorare a cheltuielilor curente și diminuare a numerarului, creanțelor curente, altor elemente monetare	Debit 722 „Cheltuieli financiare”, subcontul 722.4 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar” Credit 243 „Conturi curente în valută străină” sau Credit 221 „Creanțe comerciale”

Sursa: elaborat de autor în baza [1]

În continuare, este propus un exemplu privind contabilizarea diferențelor de curs valutar.

Exemplul 1. La data de 22.02.2022, entitatea „Alfa” SRL importă mărfuri în valoare de 21000 euro, cu achitare ulterioară la 10.03.2022. Cursul oficial al BNM constituie:

- la data întocmirii declarației vamale - 20,4121 lei/euro;
- la data achitării datoriei – 20,1418 lei/euro.

În baza datelor din exemplul 1, se întocmesc și se prezintă formulele contabile din tabelul 2.

Tabelul 2

Nr.	Data tranzacție	Conținutul operației economice	Suma, lei	Corespondența conturilor	
				Debit	Credit
1.	22.02	Înregistrarea valorii mărfurilor importate (21000*20,4121)	428654,10	217	521.2
2.	10.03	Achitarea datoriei față de furnizorul străin (21000*20,1418)	422977,80	521.2	243
3	10.03	Înregistrarea diferenței de curs favorabile [21000*(20,4121-20,1418)]	5676,30	521.2	622.6

Sursa: elaborat de autor în baza datelor exemplului 1

Dacă analizăm determinarea diferențelor de sumă, acestea apar în cazul încheierii între rezidenții Republicii Moldova a contractelor în care părțile au convenit asupra unor datorii pecuniare exprimate în valută străină sau în unități convenționale. Inițial, operațiunile exprimate în valută străină sau în unități convenționale se înregistrează în contabilitate în monedă națională prin aplicarea cursului de schimb conform contractului încheiat, care poate fi cursul oficial al leului moldovenesc sau cursul de schimb stabilit de părțile contractante. Ulterior, achitarea creanțelor și datoriilor aferente operațiunilor exprimate în valută străină sau unități convenționale se contabilizează în monedă națională prin aplicarea cursului de schimb:

- 1) la data achitării creanțelor și datoriilor; sau
- 2) la data livrării (procurării) activelor sau prestării (beneficierii) serviciilor; sau
- 3) stabilit în mărime fixă sau în alt mod de către părțile contractante.

Notabil este faptul că, în cazul aplicării cursului de schimb la data livrării activelor sau aplicarea unui curs stabilit de părți în mărime fixă, diferențe de sumă nu apar, deoarece vânzătorul și cumpărătorul recunosc creanțele și datoriile în baza aceluiași curs de schimb [2]. Însă, atunci când se aplică cursul de schimb la data achitării creanțelor și datoriilor, diferențele de sumă aferente operațiunilor respective se contabilizează în modul următor:

- 1) diferențele de sumă favorabile - ca majorare a creanțelor curente sau altor active sau diminuare a datoriilor curente și majorare a veniturilor curente:

Debit 221 „Creanțe comerciale” sau

Debit 521 „Datorii comerciale curente”

Credit 622 „Venituri financiare”, subcontul 622.7 „Venituri din diferențe de sumă”;

- 2) diferențele de sumă nefavorabile - ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a creanțelor curente sau altor active sau majorare a datoriilor curente:

Debit contul 722 „Cheltuieli financiare”, subcontul 722.5 „Cheltuieli din diferențe de sumă”

Credit 221 „Creanțe comerciale” sau

Credit 521 „Datorii comerciale curente”.

În continuare, este propus un exemplu privind contabilizarea diferențelor de sumă.

Exemplul 2. La 11.01.2022, entitatea „Sigma” SRL (rezident) a vândut entității „Gama” SRL (rezident) mărfuri în valoare de 12000 USD, inclusiv TVA în baza contractului de vânzare-cumpărare, care urmează a fi achitate ulterior la data de 15.01.2022, aplicându-se cursul oficial al BNM. Valoarea contabilă a mărfurilor vândute este de 160000 lei.

Cursul oficial al BNM constituie la data:

- 11.01.2022 – 17,9210 lei/USD;

- 15.01.2022 – 18,0153 lei/USD.

Formulele contabile întocmite sunt reflectate în tabelul 3.

Tabelul 3

Nr.	Data	Conținutul operației economice	Suma, lei	Corespondența conturilor			
				Vânzător		Cumpărător	
				Debit	Credit	Debit	Credit
1.	11.01	Reflectarea valorii mărfurilor vândute/procurate (12000*17,9210)	215052	221	611	217	521
2.	11.01	Reflectarea TVA aferentă mărfurilor vândute/procurate (215052*20/120)	35842	221	534.4	534.4	521
3.	11.01	Reflectarea valorii contabile a mărfurilor vândute	160000	711	217	-	-
4.	15.01	Achitarea datoriei/creanței comerciale (12000*18,0153)	216183,60	242	221	521	242
5.	15.01	Reflectarea diferenței de sumă [12000*(18,0153-17,9210)]	1131,60	221	622.7	722.5	521

Sursa: elaborat de autor în baza datelor exemplului 2

La data raportării, diferențele de curs valutar și de sumă se reflectă în Situația de profit și pierdere, la rândul 099 „Venituri aferente diferențelor de curs valutar și de sumă” sau rândul 105 „Cheltuieli aferente diferențelor de curs valutar și de sumă”, iar în Situația fluxurilor de numerar, diferențele de curs valutar se înregistrează distinct la rândul 220 „Diferențe de curs valutar favorabile (nefavorabile)”, unde se reflectă mărimea netă a diferențelor de curs valutar favorabile și nefavorabile la data raportării aferentă numerarului în valută străină.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În urma analizei comparative efectuate, s-au remarcat anumite deosebiri între diferențele de curs valutar și cele de sumă referitor la statutul părților contractante, la recalcularea la data raportării, dar și similitudini aferente înregistrării acestora la data achitării creanțelor sau la data stingerii datoriei, recunoașterii diferențelor favorabile sau nefavorabile, fiind recunoscute ca venituri sau cheltuieli curente. Se recomandă aplicarea raționamentului contabil în concordanță cu prevederile SNC „Diferențe de curs valutar și de sumă” și clauzele contractuale la recunoașterea și contabilizarea diferențelor de curs valutar și de sumă.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

2. *Legea contabilității și raportării financiare*, Nr. 287 din 15.12.2017. În: Monitorul Oficial nr. 1-6, art. 22. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#
3. *Standardul Național de Contabilitate „Diferențe de curs valutar și de sumă”*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 233-237, art. 153, din 22.10.2013. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128127&lang=ro#
4. GRAUR, A., HAREA, R. *Mecanismul de recunoaștere și contabilizarea diferențelor de sumă*. În: *International scientific conference on accounting*, ISCA 2021: 10 Edition, April 1-2, 2021. Chișinău: ASEM, 2021. pp. 208-215. ISBN 978-9975-155-25-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_aprilie_2021.pdf

5. GRIGOROI, L., LAZARI, L. ș.a. *Contabilitatea întreprinderii*. Chișinău: Editura Cartier, ed. a III-a, revăzută și actualizată 2021. 800 p. ISBN: 978- 9975-86-456-5
6. MIHALCIUC C., OBREJA A.P. *Problematica criptomonedelor în contabilitate*. În: *Conferința științifică internațională studențească, ISSC 2021 "Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători"*, Ediția a 5-a, 11-12 martie 2021: Culegere de articole științifice. Chișinău : ASEM, 2021. pp. 195-201. ISBN 978-9975-155-12-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.21_v1.pdf
7. RUSSU, N., NEDERIȚA, A. *Aspecte complexe ale contabilității și auditului costurilor îndatorării*. În: *Conferința științifică internațională studențească, ISSC 2021 "Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători"*, Ediția a 5-a, 11-12 martie 2021: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2021. pp. 34-49. ISBN 978-9975-155-12-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.21_v1.pdf

Coordonatorul științific: LAZARI Liliana, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 60710444
E-mail: liliana.lazari@ase.md